

La guerra d'Europa

Fa aproximadament dos mesos que vaig veure, des de molt a prop, quina classe de guerra era la guerra de Croàcia. Parlant amb escriptors i amb periodistes serbis, croats, eslovens i montenegrins, a Belgrad i a Skopje, hi havia només una cosa en què tothom estava d'acord: si *algú* no aturava les hostilitats, "la sang arribaria fins als genolls". I aquest *algú*, deien allà, havia de ser necessàriament de fora, perquè els dos bàndols en conflicte no s'aturarien per ells mateixos. És a dir, la guerra no s'acabaria fins que una de les parts —la sèrbia, evidentment— assolira els seus objectius i l'altra part quedara impotent i derrotada. Parlant, encara que, no tant, amb cambriers i taxistes a la capital de Sèrbia, també hi havia una cosa en què coincidien tots sense vacil·lar: primer, que Croàcia no existeix —és a dir no és un estat i fa mil anys que no ho és— i per tant no té dret a existir; segon, que si de cas els serbis acaben acceptant una Croàcia independent, això serà després d'haver-la reduïda a la impotència i a la meitat de superfície; i tercer, que allà on viu un serbi és terra sèrbia i que, si els croats no accepten això, "la sang arribarà fins als genolls". Més encara: en dos vols internacionals que vaig fer en les línies aèries iugoslaves —federal, se suposa—, l'única matèria de lectura oferta als passatgers era un infame pamflet, suplement en anglès del diari *Politika*, em semblava, dedicat quasi en exclusiva a propaganda anticroata, i a justificar expressament els arguments dels taxistes i els cambriers de Belgrad. De tot això, i de l'observació dels esdeveniments es dedueixen algunes conclusions: que aquesta guerra és, no únicament però sobretot, una guerra de conquesta, una guerra d'expansió i d'ocupació típica i clàssica; i que els serbis sabien que tenien la força de l'estat, i per tant el dret a la força, i per tant el dret a no ser interferits per *ningú* en l'ús d'aquesta força.

Cal dir que els serbis no han amagat mai els seus objectius, i que han estat des del principi francs i clars. Des del principi van fer una ratlla en el mapa i van dir: tota aquesta part de Croàcia ha de ser nostra, i quan això estiga assegurat ja parlarem de la resta. També és cert que molts croats somiaven amb una Croàcia més gran, amb parts de Bòsnia i de la Voivodina; la diferència, però, és que aquests no formaven un govern, ni un exèrcit regular, ni molt menys un estat. Els partidaris de la Gran Croàcia eren una minoria extremista (i perillosa i venjativa, no cal dir-ho). Els partidaris de la Gran Sèrbia eren, i són, la pràctica totalitat dels serbis en actu: funcionaris i polítics, ministres i militars. El projecte de la Gran Sèrbia tenia el suport de l'estat iugoslau, apropiat en exclusiva. El projecte contrari, el d'una Croàcia gran o només regular, no tenia el suport de cap estat. I aquesta és la gran qüestió: les nacions Unides i els Estats Units, la Comunitat Europea, l'OTAN, la Unió Europea Occidental, només entenen d'estats, no de cap altra cosa. En conseqüència, la guerra de Croàcia no és una guerra entre dos països, sinó un assumpte intern iugoslau. En conseqüència, també, les accions de l'exèrcit serbi no són vistes com a ocupació d'un *altre* territori o país, sinó com a moviments dins del territori *propri*. I era més important salvar el principi de la "integritat de l'estat" que qualsevol altre principi. Era d'importància màxima, i

Mitterrand ho acaba de repetir, no precipitar-se en el reconeixement d'Eslovènia i de Croàcia (¿reconeixeran Croàcia quan ja no en quede?). Calia no establir el funest procedent de negar-li a un estat el dret d'actuar lliurement (amb la llibertat suprema, que és la de bombardejar, anihilar i arrasar) dins de les pròpies fronteres.

Aquests són els principis suprems, i per aquests principis Europa ha demostrat la seua inexistència. "Europa" podia haver impedit aquesta guerra, amb armes econòmiques i amb decisió militar. Podia haver dit, per exemple, "senyors croats, reconeixem la seua independència i vostès reconeixen una autonomia suficient a les comarques de majoria sèrbia", i haver dit alhora, "senyors serbis, si vostès ataquen Croàcia, nosaltres la defensarem per tots els mitjans". I punt: no hi hauria hagut guerra. Sembla molt simple i molt fàcil, però el que "Europa" ha fet és més simple i més fàcil encara, i més criminal: el que "Europa" ha fet és no fer res, és a dir, deixar fer, ja s'ha vist què és el que ha deixat fer. No hi ha hagut cosa més cruelment miserable que els "observadors" europeus de la guerra, vestits de blanc, amb el braçalet blau amb la roda d'estrelles, contemplant impàvids la massacre. I tot això perquè "Europa" no existeix: és un mercat, un nom, una cultura, un continent, però és sobretot i per damunt de tot un conjunt d'estats sobirans, malaltissament obsedits pel principi de la sobirania. En virtut del qual Europa no ha volgut evitar la primera guerra europea dels darrers cinquanta anys. I en el nom del qual poden morir encara, dins d'Europa tants milers de persones com calga. I poden ser arrasades, si cal, ciutats i regions senceres.

Joan F. Mira